

“L'islam s'expandí perquè, al començament, era una religió sense dogmes”

Ara que es parla tant d’“encaix”, quin és avui l'encaix possible dels kurds?

—Des del punt de vista polític, el Kurdistan fa molts anys que està dividit en quatre Estats: Síria, Turquia, Iraq i Iran. Per tant ja ens trobem davant d'una nació sense Estat que diem en termes actuals. Ètnicament no són àrabs de nissaga, però tenien una religió ancestral que van perdre en favor de l'islam. L'islam arriba a territori kurd —fixeu-vos que no dic als kurds— al final de la primera meitat del segle VII, és a dir, el profeta ha mort només fa deu o quinze anys, i ja trobem l'islam instal·lat a Damasc que aleshores també era kurd, i als altres territoris actualment kurds. Això no vol dir que els kurds es convertissin a l'islam immediatament.

Els kurds avui són musulmans sunnites. Si bé un subgrup dels kurds, els yazidites, van continuar amb la seva creença al marge de l'islam. Aquests van conservar la seva religió, molt antiga, del segle VII o VI abans de Crist, que és monoteïsta. Van quedar arraconats a les muntanyes del Sinjar, proper a la frontera entre Iraq i Síria. Per tant, s'ha de distingir entre els kurds que parlen kurd, que són tots ja sunnites, i els ex-kurds més antics, els yazidites, que no són musulmans.

—Com és l'expansió de l'islam en aquells territoris?

—Quan l'islam comença a sortir de la península Aràbiga i va cap a Jordània, Síria, Líban... es troba població semítica, com els àrabs, que estan governats per l'Imperi bizantí, que tenen una altra història, un altre passat i una altra manera de veure les coses. I, per tant, a l'islam com a doctrina li és relativament fàcil d'entrar en poblacions que són ètnicament iguals que el

Dolors Bramon és doctora en filologia semítica i en història medieval, professora d'estudis àrabs i islàmics a la UB. En aquesta entrevista explica on s'ubiquen els kurds dins del món islàmic, com va avançar aquesta religió i les diferents estratègies de Turquia i Síria.

poble que porta l'islam. Per tant, no s'expandeix només per l'espasa, també per concomitància de pobles que vénen d'un mateix origen. En segon lloc, també s'expandeix perquè l'islam és una religió de fàcil accés en aquell temps. Era una religió sense dogmes, només hi havia una pràctica de bon fer al segle VII, mentre que l'Imperi bizantí hi havia una religió molt més complicada.

L'islam no oferia grans maldecaps. Va tardar molt a exigir-se una pràctica total. Fins i tot, en aquests territoris i en els pobles cristians, va tolerar perfectament que en la professió de fe (la frase que ha de dir una persona que ha de fer-se musulmà) li deixaven dir: “Dono testimoni que no hi ha altra divinitat que Déu i Mahoma és el profeta enviat per Déu”. I els cristians

podien dir: “Enviat per Déu als àrabs”. Amb el qual els cristians continuaven amb la seva creença. Va trigar cent anys ben bons per arribar a l'exigència actual. No va ser fins al segle IX que s'encotilla quan s'estableix un accés de control.

—Parlem d'espais amb una gran diversitat religiosa, ètnica i cultural que sovint són utilitzades en interès de l'Estat per mantenir quotes de poder i privilegis. Seria semblant el cas de Moammar al-Gaddafi amb la seva tribu o Baixar al-Assad amb els alauites?

—La divisió de Síria és religiosa, mentre que la de Líbia és fonamentalment ètnica o familiar.

Tots els que manen volen mantenir les divisions, perquè així manen. Però, per exemple, aquests alauites només manen des de fa dues generacions. Estaven arraconats a les muntanyes sirianes —eren pastors— i es posen a fer el servei militar, ascendeixen, i acaben agafant el domini. Els alauites, una minoria ètnica i religiosa, tenen la força, i disposen de tot l'Estat darrere seu. Amb molt poc pedigrí, per cert. Avui s'està canviant el mosaic de tota aquella zona.

—Pel que fa a la cultura o els costums, com canvien segons Estats relativament propers?

—En el cas turc és claríssim. Si vols quedar bé amb qui et mana, vesteixes com ells. Apareix Erdogan amb la seva dona que es posa el mocador. I van començar a fer-se populars. Però abans se'n trobaven molt pocs. Hi ha cases de moda especialitzades amb uns conjunts meravellosos. Però no perquè hagi canviat la cultura, sinó perquè ha canviat la primera dama. Ara deixen entrar amb mocador a les universitats, abans estava prohibit. Hi ha hagut un canvi de règim que ha provocat un canvi de cultura.

De tota manera, sempre has de tenir en compte que una cosa és el món urbà i l'altra el món rural. Jordània és el mateix cas. O el Líban — que és de majoria cristiana —, no cal dir. Per això, hi ha moltes feministes d'aquests països que diuen: “No patiu pel nostre vel, trebal·leu per treure el vel de les ments”. El que cal és que les hi donin feina i cobrin el mateix que els homes.

—El camí de construcció d'un Estat com el de Turquia és molt diferent dels altres espais?

—Mustafà Kemal Atatürk fa la gran jugada i passa a dir-se Atatürk que vol dir 'pare dels turcs', amb la qual cosa ell es proclama pare, protector, director... de tots els diversos pobles, ètnies, religions, les creences, els costums que hi ha al territori que avui és Turquia. Fa la unificació política, té molta sort i ho fa molt bé. Cosa que hauria volgut fer la família Al-Assad a Síria i no ho van aconseguir. Al contrari, han mantingut les divisions, ja que Síria també està dividida tant ètnicament com religiosament. Hi ha una gran barreja, i per cert, molts cristians. I, a més, molts dividits en grups. Això se sol ignorar molt des de casa nostra; però, com que estan molt perseguits, tant els uns com els altres, els hem posat tots dins d'un mateix sac.

—Potser aquesta diversitat es perd com més ens acostem cap a Europa?

—També tenim diversitat a Europa. El que passa és que a Europa ha tendit a laïcitzar-se. I, per tant, el pes de la religió no compta com en els països del Pròxim Orient. Allí, encara hi ha etiquetes religioses que expliquen alguna cosa. Aquí el que hi ha és laïcisme. L'etiqueta religiosa s'està perdent. Queden etiquetes ètniques, culturals... però costa molt trencar el ròssec de sentir-te membre d'un poble determinat, d'una ètnia, d'una religió. A França hi va haver un grup minoritari cristià, que eren els hugonots, que han estat perseguits secularment fins fa quatre dies.

—I com de prop o de lluny ens trobem d'aquest mosaic que és el Pròxim Orient i els països de l'islam amb els quals vam compartir segles?

—Cal pensar que aquí van venir pocs àrabs numèricament parlant. Es van trobar una societat visigòtica absolutament desballestada, van penetrar en catorze anys i travessar els Pirineus. I aquests es van barrejar amb els visigots que ja hi havia. Per tant, ja no es pot parlar més d'àrabs, sinó podem parlar d'andalusins, o bé d'hispanos barrejats amb pocs àrabs. Són els nostres avantpassats. No tenen res a veure amb la religió ni amb la sang. Tots som producte de la més gran barreja.

“Tots els que manen volen mantenir les divisions i continuar manant, però els alaïtes només manen des de fa dues generacions a Síria. Estaven arraconats a les muntanyes sirianes.”

Per tant, quan al segle XVII s'estava expulsant les minories musulmanes, realment s'estava expulsant els nostres avantpassats. I, a més a més, pel que fa a Catalunya, van tornar o no els

van expulsar. La idea que ens venien els llibres d'història en el franquisme era que això de “los àrabs era una especie de berruga” però tots som producte d'aquella barreja que hi va haver. Sense grans combats, perquè en catorze anys van de Gibraltar a Narbona. Desconec com de prop ens trobem de Damasc. Que hauríem d'estar més a prop d'Algèria? I, tant! Alger és la capital que tenim més a prop que cap altra. Més propera que París.

“Síria està dividida tant ètnicament com religiosament. I molts cristians”

Sergi Franch